

DE ONDERWIJSVISITATIE
VERKORTE PROCEDURE
Toegepaste Psychologie

De Bachelor in de Toegepaste Psychologie
aan de Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen

www.vluhr.be Brussel - mei 2018

vluhr

DE ONDERWIJSVISITATIE - VERKORTE PROCEDURE
TOEGEPASTE PSYCHOLOGIE - ARTESIS PLANTIJN HOGESCHOOL ANTWERPEN

Ravensteingalerij 27
1000 Brussel
T +32 (0)2 792 55 00
F +32(0)2 211 41 99

Het rapport is elektronisch beschikbaar op www.vluhr.be/kwaliteitszorg

Wettelijk depot: D/2018/12.784/9

	DEEL I ALGEMEEN DEEL	5
Hoofdstuk 1	De onderwijsvisitatie – verkorte procedure	
	Toegepaste Psychologie – Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen	7
Hoofdstuk 2	Tabel met scores, onderwerpen en facetten	11
	DEEL II OPLEIDINGSRAPPORT	13
	BIJLAGEN	25
Bijlage 1	Personalia van de leden van de visitatiecommissie	26
Bijlage 2	Bezoekschema	28

DEEL 1

Algemeen deel

HOOFDSTUK 1

De onderwijsvisitatie – verkorte procedure Toegepaste Psychologie

1 Inleiding

In 2011 visiteerde de visitatiecommissie Toegepaste Psychologie in opdracht van de Vlaamse Universiteiten en Hogescholenraad (VLUHR) de opleiding Assistent in de psychologie van het CVO Provincie Antwerpen. Dit initiatief kaderde in de mogelijkheid voor opleidingen binnen het hoger onderwijs voor sociale promotie om de accreditatie als professioneel gerichte bacheloropleiding aan te vragen. Hiervoor doorliep de opleiding eenzelfde procedure als de hogescholenopleidingen en moest ze voldoen aan de kwaliteitsvereisten die gelden voor de bacheloropleidingen in het hoger professioneel onderwijs. De visitatiecommissie legde haar bevindingen, conclusies en aanbevelingen vast in het visitatierapport “Assistent in de psychologie” dat werd gepubliceerd op 7 juni 2012.

De betrokken opleiding diende vervolgens een accreditatieaanvraag in bij de Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO) voor omvorming van de opleiding Graduaat Assistent in de Psychologie naar de opleiding Bachelor in de Toegepaste Psychologie (professioneel gerichte bachelor). De NVAO oordeelde dat noch het visitatierapport noch een informatief gesprek met de visitatiecommissie toelieten om een accreditatiebesluit te nemen en besliste dat een aanvullende externe beoordeling moest plaatsvinden voor de onderwerpen Doelstellingen (1), Programma (2), Interne kwaliteitszorg (5) en Resultaten (6).

In 2013 voerde een nieuw samengestelde visitatiecommissie Toegepaste Psychologie de aanvullende beoordeling uit. De visitatiecommissie legde haar bevindingen, conclusies en aanbevelingen vast in het visitatierapport “Assistent in de psychologie – aanvullende beoordeling” dat werd gepubliceerd op 15 oktober 2014. De opleiding heeft het rapport vervolgens ter aanvulling van de accreditatieaanvraag overgemaakt aan de Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO).

Op basis van de twee visitatierapporten en een door de instelling ingediend herstelplan met een positief advies kreeg de opleiding Bachelor in de Toegepaste Psychologie van het CVO Provincie Antwerpen van de NVAO een accreditatie met beperkte geldigheidsduur. De accreditatie werd toegekend voor een periode van drie jaar, dat wil zeggen tot 1 oktober 2018.

2 Verkorte procedure

De decreetgever voorziet dat de accreditatie van een opleiding met een beperkte geldigheidsduur plaatsvindt via een verkorte procedure. Een nieuwe externe beoordeling (met een gepubliceerd rapport) moet worden uitgevoerd. Op basis daarvan neemt de NVAO een besluit dat zij publiceert in een accreditatierapport.

Onderhavig rapport bevat de resultaten van de externe beoordeling van de Bachelor in de Toegepaste Psychologie die inmiddels is geïntegreerd binnen de Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen. De beoordeling werd uitgevoerd door een visitatiecommissie, samengesteld uit onafhankelijke experts (cfr. infra) en gecoördineerd door de VLUHR. De beoordeling van de opleiding heeft, zoals decretaal bepaald, alleen betrekking op die elementen op basis waarvan de vorige accreditatieaanvraag negatief werd beoordeeld, in casu Onderwerp 2 'Programma' met onderliggende facetten 2.1. 'Relatie doelstellingen en programma', 2.5. 'Studietijd', 2.7. 'Beoordeling en toetsing' en Onderwerp 6 'Resultaten' met onderliggend facet 6.1. 'Gerealiseerd niveau'.

3 De visitatiecommissie

3.1 Samenstelling

De visitatiecommissie die deze 'verkorte' visitatie uitvoerde, bestond uit leden met vakdeskundige, beleids-, onderwijskundige, internationale en auditexpertise. De commissie bestond uit vier commissieleden waaronder twee commissieleden uit de visitatiecommissie die de aanvullende beoordeling in 2013 uitvoerde. De commissie voor de verkorte procedure werd op 30 juni 2017 door de VLUHR ingesteld, na positief advies van de NVAO, d.d.1 mei 2017. De commissie was als volgt samengesteld:

- Voorzitter:
 - **Mevr. Drs. Johanneke Braaksma**, zelfstandig adviseur, OAKnet Onderwijs Advies Kwaliteit
- Leden:
 - **Mevr. Caroline Klein MME**, rector bij SKVOB e.o. te Breda, voortgezet onderwijs
 - **Prof. dr. Tammy Schellens**, hoofddocent, vakgroep Onderwijskunde, Faculteit Psychologie en Pedagogische wetenschappen, Universiteit Gent
 - **Dhr. Steven Zelck**, master Toegepaste Psychologie, Hogeschool Vives campus Kortrijk

Marleen Bronders, coördinator Kwaliteitszorg verbonden aan de Cel Kwaliteitszorg van de VLUHR, trad op als projectbegeleider en secretaris.

Voor korte curricula vitae van de commissieleden wordt verwezen naar bijlage 1.

4 Werkwijze

Ter voorbereiding van de verkorte visitatie heeft de betrokken opleiding een zelfevaluatie-rapport opgesteld waarin de opnieuw te beoordelen onderwerpen en facetten werden besproken. Het zelfevaluatie-rapport werd op 1 november 2017 aan de Cel Kwaliteitszorg van de VLUHR overgemaakt, die het op haar beurt aan de commissieleden bezorgde. De visitatiecommissie kreeg aldus de gelegenheid deze informatie zorgvuldig te bestuderen en het bezoek grondig voor te bereiden. De commissieleden hebben bovendien elk een tweetal bachelorproeven grondig doorgenomen vooraleer het bezoek plaatsvond.

Het bezoek van de visitatiecommissie vond plaats op 14 maart ('s avonds) en 15 maart 2018. Tijdens het bezoek heeft de visitatiecommissie gesprekken gevoerd met de opleidingsverantwoordelijken, studenten, docenten en werkveldvertegenwoordigers en alumni. Het bezoekschema is toegevoegd als bijlage 2.

Als laatste stap in het proces heeft de commissie, conform het visitatieprotocol "Handleiding visitaties VLIR/VLHORA, Brussel, september 2008", haar bevindingen en conclusies omtrent de te beoordelen onderwerpen in voorliggend rapport vastgelegd. De opleiding werd hierbij in de gelegenheid gesteld om op het concept van het rapport te reageren.

HOOFDSTUK 2

Tabel met scores, onderwerpen en facetten

Verklaring van de scores op de facetten:

Excellent	'best practice', kan (internationaal) als voorbeeld dienen voor andere opleidingen
Goed	de kwaliteit stijgt uit boven de basiskwaliteit
Voldoende	voldoet aan de basiseisen
Onvoldoende	voldoet niet aan de minimumeisen
OK	voldoet aan de formele eisen

Verklaring van de scores op de onderwerpen:

- + voldoet minstens aan de minimum-eisen voor basiskwaliteit; er is geen verdere schaalverdeling om verdere graden van excellentie aan te duiden.
- voldoet niet aan de minimum-eisen voor basiskwaliteit.

Het facet 'studieomvang' wordt gescoord met 'OK', indien de opleiding voldoet aan de decretale eisen m.b.t. de studieomvang, uitgedrukt in studiepunten.

<i>Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding</i>	+
<i>Onderwerp 2 Programma</i>	+
Facet 2.1 Relatie doelstelling en inhoud	V
Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid	V
Facet 2.3 Samenhang	V
Facet 2.4 Studieomvang van het programma	OK
Facet 2.5 Studietijd	V
Facet 2.6 Afstemming vormgeving en inhoud	V
Facet 2.7 Beoordeling en toetsing	V
Facet 2.8 Masterproef	nvt
Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden	V
<i>Onderwerp 3 Inzet van personeel</i>	+
<i>Onderwerp 4 Voorzieningen</i>	+
<i>Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg</i>	+
<i>Onderwerp 6 Resultaten</i>	+
Facet 6.1 Gerealiseerd niveau	V
Facet 6.2 Onderwijsrendement	V

(De facetten 2.1., 2.5, 2.7., en 6.1. werden opnieuw beoordeeld in de hervisitatie).

De oordelen zijn van toepassing voor de opleiding Bachelor in de Toegepaste Psychologie van de Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen.

DEEL 2

Opleidingsrapport

ARTESIS PLANTIJN HOGESCHOOL ANTWERPEN

Bachelor in de Toegepaste Psychologie

INLEIDING

De opleiding Bachelor in de Toegepaste Psychologie wordt sinds september 2016, samen met 5 andere professionele bacheloropleidingen en 3 bachelor-na-bacheloropleidingen, georganiseerd aan het Departement Gezondheid en Welzijn van de Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen (AP Hogeschool).

De opleiding heeft een omvang van 180 studiepunten en stelt zich tot doel studenten op te leiden tot zelfzekere en competente startende beroepsbeoefenaars op bachelorniveau. De studenten worden opgeleid tot generalisten die breed inzetbaar zijn in de domeinen arbeids- en organisatiepsychologie, klinische psychologie en school- en pedagogische psychologie. De rode draad doorheen de opleiding is de psychodiagnostiek.

In de opleiding zijn 224 studenten ingeschreven (teldatum 26-02-2018), waarvan 99 (44%) nieuwe studenten. Iets meer dan een vierde (27%) van de nieuwe studenten is generatiestudent. Van het totaal aantal studenten combineert 28% van de studenten studeren en werken. 15% van het totaal aantal studenten heeft het statuut van werkstudent.

BEOORDELING

De visitatiecommissie is onder de indruk van het werk dat door de opleiding is verzet sinds de vorige visitatie. Daar waar het zelfevaluatie-rapport door de wat complexe presentatie nog heel wat vragen en bedenkingen oproep, namen de open en constructieve gesprekken en het materiaal dat de commissie kon inkijken alle twijfel weg. Ze gaven haar een goed en volledig beeld van de dynamiek die op gang is gekomen binnen de opleiding Toegepaste Psychologie van de AP Hogeschool. De commissie constateerde dat de lectoren zich samen verantwoordelijk voelen voor de opleiding en als team, onder coördinatie van een slagkrachtig opleidingshoofd, hard hebben gewerkt om de opleiding op het niveau te brengen waar die nu staat. Het team is zich daarenboven erg bewust van de ontwikkelingsfase waarin de opleiding zich bevindt, de stappen die verder nog te zetten zijn en wat daarvoor nodig is.

ONDERWERP 2 PROGRAMMA

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordeling 2013

In het vorige visitatierapport kende de commissie de Bachelor in de Toegepaste Psychologie een 'onvoldoende' toe voor het facet Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma.

Om de vertaalslag naar het curriculum te maken, had de opleiding een volgens de commissie doordachte toets- en competentiematrix ontwikkeld die ook het basisinstrument vormde waarmee de opleiding haar ECTS-fiches had aangepast. De relatie tussen doelstellingen en programmaonderdelen was zichtbaar via de ECTS-fiches en via de matrix, maar nog in te wisselende mate in de concrete cursusinhouden en het daarbij horende toetsmateriaal, vond de commissie. De matrix werd reeds door enkele voortrekkers doelgericht gebruikt, maar nog niet systematisch en in sommige gevallen strookte de inhoud van de modules nog niet met de vernieuwde ECTS-fiches. Verder vond de commissie dat de opleiding niet voor alle eindkwalificaties kon aantonen dat ze haar onderwijs inrichtte op het niveau van een professionele bacheloropleiding. Ten slotte meende de commissie dat de opleiding nog te weinig vorm gaf aan de internationale dimensie in het programma.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de relatie tussen doelstellingen en inhoud van de Bachelor in de Toegepaste Psychologie als voldoende.

De opleiding **profileert** zich als een opleiding die wil opleiden tot generalisten die breed inzetbaar zijn in verschillende domeinen. De opleiding heeft geen afstudeerrichtingen en biedt een brede basis aan. Verder zet de opleiding bewust in op praktijkgericht werken en focust ze op het ontwikkelen van een reflectieve en zelfkritische houding bij haar studenten. Tijdens de gesprekken werd duidelijk dat dit algemeen breed profiel - met een volgens de commissie licht accent op het klinische - en de praktijkgerichtheid doorheen de opleiding zowel door de studenten, afgestudeerden als het werkveld worden gewaardeerd.

In samenspraak met het werkveld formuleerde de opleiding haar eindcompetenties waarvan de commissie kennis nam via het zelfevaluatie rapport. De **competentiematrix** die ten tijde van de vorige visitatie was ontwikkeld om **de vertaalslag naar het curriculum** te maken, is herwerkt en versterkt, zo constateerde de commissie. De matrix geeft informatie over de vertaling van de eindcompetenties naar leerdoelen per opleidingsonderdeel en de koppeling aan toetsvormen. In tegenstelling tot de vorige visitatie wordt de competentiematrix nu systematisch en doelgericht gebruikt door de opleiding als analyse- en ontwikkelingsinstrument, leerde de commissie uit het zelfevaluatie rapport en de gesprekken. De competentiematrix wordt gehanteerd om het overzicht van de opleiding te houden en de samenhang binnen het programma te waarborgen. De matrix is ook het vertrekpunt voor het opstellen van leer- en toetsmateriaal, inclusief **de ECTS-fiches en de studiewijzer** die voor elk opleidingsonderdeel beschikbaar zijn. De ECTS-fiches, te vinden op de website en het elektronisch leerplatform, maken de relatie tussen doelen en opleidingsonderdelen zichtbaar. Een studiewijzer concretiseert de ECTS-fiche en laat de relatie tussen eindcompetenties, leerdoelen, inhouden en toetsing zien. De commissie bekeek de studiewijzers van diverse opleidingsonderdelen en zag daarin overtuigende voorbeelden van de koppeling leerdoelen - competenties. De commissie constateerde verder dat de ECTS-fiches en studiewijzers sturend zijn voor zowel de studenten als de lectoren. Studenten vertelden aan de commissie dat zij beide instrumenten, en vooral de studiewijzers, nuttig vinden en gebruiken bij opdrachten, bij zelfreflectie en bij de voorbereiding op toetsen en examens.

De opleiding zette sterk in op **afstemming tussen en professionalisering van lectoren**, leerde de commissie. De lectoren krijgen goede mogelijkheden om zich verder te professionaliseren via diverse workshops (bv. leerdoelen formuleren, toetsing en activerende werkvormen), voor startende lectoren is een didactisch starttraject voorzien en lectoren worden ook individueel begeleid om hun opleidingsonderdelen te versterken. De commissie hoorde van de lectoren dat zij de professionaliseringsactiviteiten erg waarderen. De commissie vernam verder – en vindt dit positief – dat binnen het lectorenteam frequent formeel en informeel overleg plaatsvindt. De lectoren vinden de systematisering van het overleg en de onderlinge afstemming een positieve verandering binnen de opleiding, zo vertelden ze aan de commissie. Het overleg en de communicatie zorgen ervoor dat de lectoren op de hoogte zijn van en zicht hebben op wat in andere opleidingsonderdelen gebeurt.

Het **programma**, dat 180 studiepunten telt, is opgebouwd uit drie trajectschijven. In trajectschijf 1 worden de nodige kennis en inzichten (beheersingsniveau 1) aangeboden, gekoppeld aan instrumentele vaardigheden (beheersingsniveau 2). De student maakt kennis met verschillende deelaspecten en grensgebieden van de psychologie, zoals neurowetenschappen, ontwikkelingspsychologie, pedagogiek, sociale psychologie en gesprekstechnieken. Daarnaast bevat het eerste jaar algemene vakken zoals economie, filosofie, sociologie en recht en krijgen de studenten ook een inleiding tot de statistiek en psychodiagnostische methoden. De eerstejaars studenten lopen verder in elk werkveld van de toegepaste psychologie één dag een observatiestage.

In trajectschijf 2 worden de instrumentele vaardigheden verder verdiept. De verschillende werkvelden (het pedagogische, het klinisch-psychologische en het arbeids- en organisatiepsychologisch werkveld), met hun eigen onderzoeks- of psychodiagnostische methodes staan centraal. Studenten lopen in dit jaar een exploratiestage van 160 uur in één van de drie werkvelden. In trajectschijf 3 bereiken de studenten het integratieniveau (beheersingsniveau 3). In de derde trajectschijf werken de studenten aan hun bachelorproef en lopen ze een integratiestage van 400 uur in één van de drie werkvelden. Op deze manier verdiepen de studenten zich verder in een werkveld naar keuze. Aan de hand van 5 keuzevakken kiezen de studenten voor bijkomende verdieping in één van de werkvelden of voor een bredere benadering van de toegepaste psychologie.

De logische inhoudelijke opbouw van de opleidingsonderdelen wordt in het zelfevaluatie rapport geïllustreerd aan de hand van de inhoud rond het inhoudsgebied psychodiagnostiek. Ook de opbouw in het beheersingsniveau doorheen de opleidingsonderdelen en de opleidingsjaren is inzichtelijk weergegeven in het zelfevaluatie rapport. Een mooi overzicht laat zien hoe het beheersingsniveau per competentie stijgt naargelang de opleiding verloopt.

De opleiding verbeterde volgens de commissie de **coherentie en de opbouw van het opleidingsprogramma** door het aanpakken van de inhoudelijke overlap, het vastleggen van inhoudelijke lijnen en de systematische opbouw van het beheersingsniveau doorheen de opleiding. Zaak is om nu nog een extra slag te maken en de inrichting en inhoud van het programma gezamenlijk tegen het licht te houden en verdere aanpassingen door te voeren.

De **praktijkgerichtheid** van de opleiding is versterkt via een verhoging van het aantal stage-uren door de invoering van twee nieuwe stage-opleidingsonderdelen (observatiestage en exploratiestage) en een verhoging van het aantal uren van de bestaande stage (integratiestage). De commissie is van mening dat de opleiding met het huidige stageconcept een mooie leerlijn in het programma heeft ingebouwd.

Binnen het programma wordt nu ook meer **inhoudelijke diepgang** gerealiseerd, meent de commissie. De commissie bestudeerde de ECTS-fiches, de goed uitgewerkte studiewijzers en het gebruikte lesmateriaal en oordeelt dat de inhoud van het programma voldoende niveau heeft, al constateert ze ook ruimte voor verdere verbetering. De studenten bevestigen de positieve bevin-

ding en tonen zich erg tevreden over de inhoudelijke kwaliteit van de opleiding. Zij vermelden de volgtijdelijkheid en het inhoudelijk verhoogde niveau van het programma als belangrijke verbeteringen binnen de opleiding.

De commissie stelde vast dat de opleiding ook verder vorm gaf aan de **internationale dimensie** van het programma (zie *facet 6.1*.)

De commissie concludeert dat de inspanningen die de opleiding de voorbije jaren leverde, het programma qua inhoud en vorm naar een hoger niveau hebben getild dan waar het zich bij de vorige visitatie bevond. De beoogde eindcompetenties zijn adequaat vertaald in de leerdoelen van de opleidingsonderdelen en geconcretiseerd in het programma, het onderwijs wordt ingericht op het niveau van een professionele bacheloropleiding en biedt de studenten voldoende mogelijkheden om de geformuleerde eindcompetenties te bereiken. In functie van de verdere ontwikkeling geeft de commissie een aantal belangrijke aandachtspunten aan de opleiding mee. Zo is het volgens haar zaak om alert te blijven voor de aansluiting van de opleidingsspecifieke eindcompetenties bij de domeinspecifieke leerresultaten (DLR) (zodra het DLR-kader is vastgelegd en gevalideerd), de eindcompetenties redactioneel aan te vullen aan de ingezette veranderingen en de inhoud en organisatie van het programma te blijven bekijken en waar nodig programmawijzigingen door te voeren. Het nog in te stellen beleidsondersteuningsteam waarin alle bestaande werkgroepen worden samengebracht, zal ervoor zorgen dat dit een gedeelde verantwoordelijkheid wordt.

Facet 2.5 Studietijd

Beoordeling 2013

In het vorige visitatierapport kende de commissie de Bachelor in de Toegepaste Psychologie een 'onvoldoende' toe voor het facet Studietijd.

De visitatiecommissie vond de lage studietijd een problematisch punt voor de beoordeling van de opleiding, aangezien de lage studietijd mogelijk in relatie kon staan met het niveau van het programma. De verschillende initiatieven die de opleiding reeds had ondernomen, toonden zich op het moment van de visitatie ook nog niet in de gemeten studietijd waardoor de commissie onvoldoende indicaties had gekregen dat er verbetering was gerealiseerd op het vlak van studietijd. Verder was volgens de commissie ook de discrepantie tussen gemeten en beoogde studietijd een problematisch gegeven in het kader van de overstap naar een professionele bacheloropleiding. De commissie vond dat gezien de evolutie van een graduaatsopleiding naar een professionele bachelor er geen twijfel mocht bestaan over de studielast.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de studietijd van de Bachelor in de Toegepaste Psychologie als voldoende.

De commissie waardeert de inspanningen van de opleiding om de **studietijd en de studeerbaarheid** van de opleiding te monitoren en de initiatieven ter verbetering die daartoe zijn genomen. Zo werd in 2016-2017 de werkgroep 'Studietijdmeting' opgericht en structureel ingebed in de opleidingsstructuur. Deze werkgroep meet en bewaakt de studietijd van de opleidingsonderdelen en de opleiding in haar geheel. Ook hier is ingezet op informatieverstrekking aan lectoren en studenten wat leidde tot een toegenomen bewustzijn en gedeelde verantwoordelijkheid, stelde de commissie vast tijdens de gesprekken.

Voor het meten van de studietijd zet de opleiding in op een **multi-methodebenadering** met een combinatie van kwalitatieve (focusgesprekken, bevragingen opleidingsonderdelen) en kwantitatieve (postfact, tijdschrijven) methodes. De commissie is positief over deze aanpak met een

combinatie van verschillende methodieken. Wel blijkt uit de informatie en de gesprekken dat de metingen in de praktijk nog niet helemaal werken zoals beschreven. Vooral de lage responsgraad van studenten om deel te nemen aan de focusgesprekken en het tijdschrijven blijft een aandachtspunt waarvoor de opleiding reeds een plan van aanpak uitwerkte.

De **resultaten** van de studietijdmetingen die zijn beschreven in het zelfevaluatierapport en waarop tijdens de gesprekken dieper werd ingegaan, geven aan dat de reële studietijd van de opleiding is verhoogd. Vooral de verhoging van het aandeel van de stage zorgde ervoor dat de tijdens de vorige visitatie geconstateerde te lage studietijd is ingelopen. Uit de resultaten van de studietijdmetingen blijkt verder dat de gemeten studietijd van het merendeel van de opleidingsonderdelen grotendeels overeenkomt met de begrote studietijd. De studenten bevestigden tijdens het gesprek dat de studiepunten in het algemeen de zwaarte van het opleidingsonderdeel weerspiegelen. Voor een beperkt aantal opleidingsonderdelen ligt de reële studietijd hoger of lager dan de begrote. Voor opleidingsonderdelen die afwijken van de norm worden herstelplannen opgesteld. De herstelplannen bevatten concrete maatregelen om de studietijd te remediëren, zag de commissie in de plannen die ze inkeek. Studenten getuigen dat het programma in het algemeen studeerbaar is en problemen rond studeerbaarheid kunnen worden gesignaleerd en worden opgevolgd.

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

Beoordeling 2013

In het vorige visitatierapport kende de commissie de Bachelor in de Toegepaste Psychologie een 'onvoldoende' toe voor het facet Beoordeling en toetsing.

Het toetsbeleid van de opleiding stond volgens de commissie nog in de kinderschoenen. De opleiding was gestart met de ontwikkeling van een adequaat toetssysteem, gekoppeld aan de doelstellingen. Daarbij bracht zij de toets- en competentiematrix op het niveau van de modules en in functie van de beoogde leerdoelen de evaluatievormen in kaart. Dit toetsbeleid en het competentieprofiel moesten wel nog in de toetsen en evaluaties zelf worden geïmplementeerd. De commissie stelde verder vast dat niet alle examens even valide en betrouwbaar waren opgesteld en meende dat de didactische deskundigheid van docenten op het vlak van toetsing nog een aandachtspunt was. De commissie was ook bezorgd over de wisselende kwaliteit van de examens. De commissie stelde wel vast dat de opleidingsverantwoordelijken goed wisten in welke richting de toetsing moest evolueren, maar kon op het ogenblik van de visitatie nog niet hardmaken dat de toetsing in de opleiding overall adequaat mat of de leerdoelen van het programma op het juiste niveau gerealiseerd werden. Ten slotte had de commissie nog vragen over de finale evaluatie van de eindwerken en de volgens haar diffuse rol van de externe promotor daarin.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de beoordeling en toetsing van de Bachelor in de Toegepaste Psychologie als voldoende.

De opleiding deelde tijdens het bezoek mee dat het **toetsbeleid** zich richt op zoveel mogelijk praktijkgerichte toetsen in een authentieke leeromgeving. De opleiding koos er bewust voor om eerst in te zetten op een solide basiskwaliteit van de toetsing en op het geven van feedback. Het is de bedoeling om nu vervolgens de toetsvisie verder uit te werken en de zienswijze op congruent toetsen, innoverende toetsvormen, formatief versus summatief toetsen, etc. verder te specificeren, aldus de opleiding. Het document 'TP toetst' dat als bijlage bij het zelfevaluatierapport is opgenomen, beschrijft het toetsbeleid en geeft inzicht in hoe de opleiding werkt aan betrouwbaarheid, validiteit, transparantie, normering en haalbaarheid van de toetsing.

De opleiding kwam tegemoet aan de vraag van de vorige visitatiecommissie om een **structurele kwaliteitscontrole** van de toetsing te garanderen. De bewaking van de kwaliteit en de praktijkgerichtheid van de toetsing op het niveau van de individuele opleidingsonderdelen (de toetsitems en de toets in zijn geheel) en op programmaniveau (het toetsprogramma) is in handen gelegd van de toetscommissie. Om het evenwicht in de toetsing te bewaken, werkte de opleiding voor elk opleidingsonderdeel goed opgebouwde toetsmatrizen uit. De competentiematrix speelt dan weer een belangrijke rol in het bewaken van de kwaliteit en praktijkgerichtheid op het niveau van het toetsprogramma (zie ook facet 2.1.).

De opleiding investeerde ook fors in de **didactische professionalisering** van de **lectoren** via individuele coaching en diverse workshops. De lectoren zijn erg tevreden over de intense professionalisering en geven aan dat hun toetsdeskundigheid daardoor is toegenomen. Toetsen worden veel doelmatiger en gericht op de leerdoelen opgesteld, aldus de lectoren. De steekproef van ingevulde en beoordeelde **toets- en examenvragen** die de commissie inkeek, bevestigt dat de toetsen zijn afgestemd op de te evalueren competenties. De vragen liggen op het niveau van een professionele bacheloropleiding en sluiten aan bij de inhoud en het niveau van de opleidingsonderdelen, aldus de commissie. De studenten geven aan dat de toetsen en examens over het algemeen representatief zijn voor de aangeboden inhoud. Uit de ECTS-fiches en studiewijzers blijkt dat de opleiding een variatie aan **toetsvormen** inzet. Van de studenten kreeg de commissie een aantal voorbeelden van gebruikte toetsvormen gaande van casussen, taken, presentaties en het bespreken van artikels tot peer assessment.

Voor de beoordeling van de **stages** werkt de opleiding met evaluatielijsten. De lijsten hebben de vorm van een evaluatieraster waarin per leerdoel elke beoordelingscategorie (onvoldoende, voldoende, goed) is geconcretiseerd aan de hand van gedragsindicatoren. De commissie vernam tijdens het bezoek dat de opleiding de evaluatielijsten reeds herwerkte. De beoordeling gebeurt nu op het niveau van het leerdoel, op basis van criteria, en aan de hand van vijf beoordelingscategorieën. De commissie bekeek een aantal voorbeelden van het nieuwe formulier en is daar positief over. Ook de verruiming van drie naar vijf beoordelingscategorieën vindt de commissie een goede zaak. Dit geeft meer ruimte tot differentiëren. De opleiding investeerde ook in de dialoog en afstemming tussen de verschillende beoordelaars (stagebegeleider, supervisor en stagecoördinator).

Ook voor de **bachelorproef** beoordeling gebruikt de opleiding evaluatielijsten voor alle betrokken beoordelaars en voor elk deel van de beoordeling. De commissie vernam dat de opleiding sinds dit academiejaar met digitale evaluatielijsten werkt. In de beoordeling van de bachelorproef maakt de schriftelijke weergave van het praktijkonderzoek 50% van de totale quotering uit, de mondelinge presentatie en verdediging 30% en het proces 20%. De commissie bekeek een veelheid aan (digitale) evaluatieformulieren en vindt deze volledig, concreet en uitgebreid. Wel stelde ze vast dat de formulieren divers worden ingevuld door de verschillende beoordelaars. De externe beoordelaars moeten volgens haar nog meer vertrouwd worden gemaakt met het concept en de manier van beoordelen. De opleiding is zich hiervan bewust en deelde tijdens de gesprekken mee hieraan te werken via intensief overleg tijdens het proces en bij de beoordeling van de bachelorproef. De intensieve dialoog zorgt voor afstemming tussen de interne en externe beoordelaars en draagt bij tot de vorming van een gezamenlijk referentiekader. De commissie is positief over de genomen maatregelen en de stappen die de opleiding heeft gezet.

De commissie concludeert dat de opleiding met de gemaakte keuzes en aanpak een goede basis heeft gelegd voor de verdere uitwerking van een gedegen toetsbeleid.

Conclusie bij onderwerp 2: Programma

Gegeven de positieve score die aan de facetten 2.1., 2.5. en 2.7 worden toegekend en de aangehaalde motiveringen bij de herbeoordeling, en overwegende de positieve scores die bij de beoordeling in 2013 werden toegekend, besluit de commissie op onderwerpniveau tot een positief oordeel voor de opleiding.

ONDERWERP 6 RESULTATEN

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

Beoordeling 2013

In het vorige visitatierapport kende de commissie de Bachelor in de Toegepaste Psychologie een 'onvoldoende' toe voor het facet Gerealiseerd niveau.

De visitatiecommissie stelde vast dat de opleiding haar doelstellingen had vernieuwd en verder werkte aan de kwaliteit van haar programma. Het resultaat van de doorgevoerde en geplande verbeteracties was op het ogenblik van de visitatie evenwel nog niet zichtbaar: er waren nog geen eindwerken volgens het nieuwe concept en de nieuwe competenties waren nog niet afgetoetst in de examens. De commissie kon daardoor nog niet concluderen dat de opleiding het mogelijk maakte de geformuleerde competenties op het beoogde eindniveau te behalen. De commissie oordeelde ook dat de resultaten omtrent internationalisering niet voldeden: studentenmobiliteit was in praktijk onbestaande en docentenmobiliteit minimaal aanwezig, de uitbouw van het alternatieve internationalisation@home was nog zwak.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt het gerealiseerd niveau van de Bachelor in de Toegepaste Psychologie als voldoende.

De opleiding toetst het bereikte eindniveau van de studenten via de **finale toetsing** waar de integratiestage en de bachelorproef onderdeel van zijn. Integratiestage en bachelorproef slaan ook de brug tussen opleiding en werkveld. Gezien het belang ervan zette de opleiding in op een verhoging van de kwantiteit en de kwaliteit van zowel de stage als de bachelorproef, leerde de commissie. Verder zette de opleiding ook in op internationalisering. Voor het bewaken van het eindniveau richtte de opleiding de werkgroep 'Finale toetsing' op. De werkgroep 'Internationalisering' staat in voor de ontwikkeling en implementatie van het internationaliseringsbeleid.

Wat betreft de **stage** breidde de opleiding het stagepakket substantieel uit (zie facet 2.1.) en werkte ze verder aan de kwaliteit van de toetsing (zie facet 2.7.). De studenten zijn zeer tevreden over de opbouw van de stagelijn doorheen de opleiding en voelen zich goed voorbereid op het praktijkgericht werken, vertelden zij aan de commissie. De opleiding mag terecht fier zijn op haar stageconcept vindt de visitatiecommissie.

Ten aanzien van de **bachelorproef** verhoogde de opleiding de voorbereiding erop doorheen het leertraject en de begeleiding ervan tijdens het proces. In de voorbereiding op de bachelorproef zet de opleiding in op twee sporen: onderzoekscompetenties en taalvaardigheid. Doorheen de opleidingsonderdelen worden de onderzoekscompetenties (kennis, vaardigheden en attitudes) aangereikt om een praktijkonderzoek te kunnen uitvoeren, leerde de commissie uit het zelf-evaluatierapport en de gesprekken. De bachelorproef is immers een praktijkonderzoek met als doel het beantwoorden van een praktijkprobleem dat ontstaat op een specifieke werkplaats en dit antwoord te ontwikkelen op een methodologisch correcte manier. Bachelorproef en integratiestage zijn daarom in de meeste gevallen aan elkaar gekoppeld. Ook op het vlak van taalvaar-

digheid worden doorheen de opleiding vaardigheden aangeleerd. Op het vlak van begeleiding neemt de opleiding diverse acties zoals een infosessie over de finale toetsing, de brochures 'Bachelorproef' en 'Integratiestage', de aanstelling van een bachelorproefbegeleider en de verfijning van de inhoud van de plenaire begeleidingssessie, vernam de commissie. De opleiding werkte ook bij de bachelorproef aan de kwaliteit van de toetsing (zie *facet 2.7*).

De opleiding nam daarnaast verschillende stappen om de ontwikkeling van de **zelfkritische houding** van haar studenten uitdrukkelijk in de opleiding aan bod te laten komen, zo leerde de commissie: supervisiegesprekken tijdens de exploratie- en integratiestage, de globale zelfreflecties bij de start van elke stage en aan het eind van de stages en de kritische reflectie op het eigen onderzoeksmatig handelen tijdens het proces van de bachelorproef en de mondelinge verdediging.

De commissie bekeek tijdens het bezoek een aantal **ingevulde toetsen**, die volgens haar aantonen dat de competenties per opleidingsonderdeel worden behaald. De commissie kreeg verder inzage in een steekproef van **stageverslagen** en vindt deze van passende kwaliteit. Verder bestudeerde de commissie voorafgaand aan het bezoek alle **bachelorproeven** (7) die tot heden werden afgelegd. Het algemeen oordeel van de commissie is positief. Het niveau van de bachelorproeven is in het algemeen op orde. De commissie had wel bij één van de werken twijfels over het niveau. De verbeterde aanpak nam deze twijfels weg. De commissie heeft er alle vertrouwen in dat door de verhoogde inzet op de bachelorproef op het vlak van voorbereiding en begeleiding, het inbrengen van de onderzoekscompetenties in de opleiding en de gerichtheid op het stimuleren van de onderzoekende kritische houding alle nieuwe bachelorproeven op niveau zullen zijn.

Wat het gerealiseerd niveau voor **internationalisering** betreft ontwikkelde de opleiding volgens de commissie een duidelijker visie bestaande uit drie pijlers: 1. Internationalisering is gericht op het verwerven van internationale competenties, 2. Internationalisering wordt met een brede blik bekeken en 3. Internationalisering is niet alleen voor studenten. De opleiding zet in op twee internationaliseringsprogramma's (internationalisering@broad en internationalisering@home) vanuit de invalshoek dat studenten in staat moeten zijn om te gaan met de groeiende interculturele diversiteit die het werkveld kenmerkt. De opleiding nam verder verschillende acties om het draagvlak bij studenten en lectoren te vergroten en haar internationale netwerken te versterken. De commissie meent dat de opleiding is vooruitgegaan ten aanzien van de vorige visitatie. Binnen het programma wordt in diverse opleidingsonderdelen aandacht besteed aan internationalisering. In het zelfevaluatie-rapport worden hiervan voorbeelden gegeven. Ook de studenten gaven illustraties van de internationalisering binnen het programma, zoals gastlessen via skype en lezingen door buitenlandse sprekers. Wat wel opvalt is dat internationalisering@broad, ondanks de ondernomen acties om de internationale netwerken te versterken en studenten en lectoren te mobiliseren, nog in zijn kinderschoenen staat. Een eerste buitenlandse stage vond plaats, er is nog geen inkomende studentenmobiliteit, er is nog geen structurele docentenmobiliteit. De opleiding geeft aan dat ze wil werken aan de verdere vormgeving en uitbouw van de internationale dimensie. De commissie meent dat de opleiding in de verdere uitbouw van haar internationaliseringsbeleid keuzes zal moeten maken waar ze de focus wil leggen in relatie tot het opleidingsprofiel en de studentenpopulatie. Het lijkt de commissie daarbij zinvol om te investeren in een eigen, voor toegepaste psychologie relevant, internationaal netwerk.

Over de aansluiting van het gerealiseerd eindniveau bij de **beroepspraktijk** is de visitatiecommissie positief. Het werkveld is tevreden over het niveau van de opleiding, stelde de commissie vast tijdens haar bezoek. De vertegenwoordigers uit de werkveld vertelden aan de commissie dat zij de generalistische opleiding een meerwaarde vinden voor de praktijk. Zij noemden ook de attitudevorming, kritische ingesteldheid en communicatieve vaardigheden als sterke punten van de afgestudeerden. De alumni met wie de commissie sprak, zijn eveneens zeer tevreden over de

opleiding. De (beperkte) gegevens uit de alumni-enquête bevestigen dat de afgestudeerden hun weg vinden naar relevante functies op bachelor-niveau. De commissie suggereert om aanvullend (tweejaarlijks) alumni en hun werkgevers te bevragen over de competenties van afgestudeerden (startbekwaamhedenonderzoek) om zo relevantie, niveau en actualiteit van de opleiding in de praktijk te meten.

De commissie concludeert dat, ook al zijn er nog werkpunten, de opleiding erin slaagt om, zoals ze beoogt, studenten op te leiden tot competente startende beroepsbeoefenaars op bachelorniveau.

Conclusie bij onderwerp 6: Resultaten

Gegeven de positieve score die aan het facet 6.1. wordt toegekend en de aangehaalde motiveringen bij de herbeoordeling, en overwegende de positieve score die bij de beoordeling in 2013 aan facet 6.2. werd toegekend, besluit de commissie op onderwerpniveau tot een positief oordeel voor de opleiding.

INTEGRAAL OORDEEL VAN DE COMMISSIE

Gegeven de bovenstaande positieve scores die bij de herbeoordeling aan Onderwerp 2 'Programma' en Onderwerp 6 'Resultaten' werden toegekend, en overwegende de positieve scores die bij de beoordeling in 2011 en 2013 aan de Onderwerpen 1, 3, 4 en 5 werden toegekend, besluit de commissie dat er binnen de opleiding voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft zij aldus een positief eindoordeel over de Bachelor in de Toegepaste Psychologie van de Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

Personalia van de leden van de visitatiecommissie

Johanneke Braaksma

Johanneke Braaksma heeft na haar studie pedagogiek/onderwijskunde aan de Rijksuniversiteit Groningen eerst internationaal vergelijkend onderwijskundig onderzoek gedaan naar ontwikkelingen in onderwijsstelsels. Daarbij ging haar aandacht vooral uit naar kansen en rendementen in onderwijs en naar kwaliteitszorgmechanismen. Bij de Universiteit Twente was Johanneke Braaksma informatiespecialist voor Toegepaste Onderwijskunde en hoofd van een faculteitsbibliotheek. Zij werkte daar mee aan het ontwerpen en ontwikkelen van (elektronische) cursussen voor de training van informatievaardigheden ingebed in vakgerichte curricula. Ook was zij bestuurlijk actief in diverse begeleidings-, examen- en adviescommissies op het gebied van onderzoek en opleiding in de bibliotheek- en informatiesector. Sinds 2000 is zij werkzaam als adviseur in het hoger onderwijs; eerst bij de Universiteit Twente en van 2003 tot 2016 bij het voormalige IOWO en de Radboud Universiteit. Sinds 2012 is zij daarnaast werkzaam als zelfstandig adviseur vanuit OAKnet Onderwijs Advies Kwaliteit. Zij is vaak betrokken bij projecten op het snijvlak van onderwijsontwikkeling en kwaliteitszorg. In visitatieprocedures heeft zij nationale en internationale ervaring als voorzitter, secretaris en commissielid.

Caroline Klein

Caroline Klein behaalde haar hoger beroepsopleiding als loopbaanadviseur aan de Academie Mens Arbeid waarna zij twee eerstegraads voortgezette opleidingen voltooide: Methodiek-ontwikkeling & Beroepsinnovatie en Supervisie-kunde, coaching en andere begeleidingsvormen. In 2007-2008 behaalde ze de master in management of Education bij Tias Nimbas. Ze startte haar carrière als loopbaanadviseur en studentenpsycholoog aan de Universiteit van Tilburg, waar ze vervolgens hoofd van het loopbaanadviescentrum werd. Nadien werd ze docent en opleidingscoördinator aan de Academie Mens Arbeid. Sinds 1998 werkte zij in diverse managementrollen voor de opleidingen HRM en Toegepaste Psychologie aan de Fontys Hogeschool. Zij was actief als landelijk projectmanager van de – voor Nederland nieuwe – opleiding Bachelor Toegepaste Psychologie. Vanuit die functie had ze regelmatig overleg met de Vlaamse opleidingen Toegepaste Psychologie. Van 2009 tot 2014 was zij adjunct-directeur van de Juridische Hogeschool Avans-Fontys. Per 1 januari 2014 heeft zij een functie als rector van drie scholen voor voortgezet onderwijs aanvaard.

Tammy Schellens

Tammy Schellens is doctor in de pedagogische wetenschappen en is verbonden als professor aan de vakgroep onderwijskunde van de Universiteit Gent. Zij heeft een onderwijsopdracht voor de opleidingsonderdelen “didactische werkvormen” (derde bachelorjaar) en “Onderwijstechnologie” (eerste masterjaar); zij is ook verantwoordelijk voor een aantal vakken in de specifieke lerarenopleiding (vakdidactiek psychologie, vakdidactiek psychologie en pedagogische wetenschappen en didactiek gedrags- en maatschappij- wetenschappen). Haar onderzoek richt zich op het gebruik van innoverende didactische werkvormen, onderwijstechnologie en de effecten van computerondersteund samenwerkend leren (CSCL) en de randvoorwaarden die de positieve impact ondersteunen.

Steven Zelck

Steven Zelck behaalde zijn diploma bachelor Toegepaste psychologie aan de Hogeschool VIVES te Kortrijk. Hij specialiseerde zichzelf in bedrijfspsychologie. Het diploma van preventie adviseur III behaalde hij in het jaar 2017. Daarnaast is hij reeds 4 jaar actief als zaakvoerder van 2 bedrijven, nl. een kleding- en cosmeticazaak. Hij zorgt voor de dagelijkse planning en werkschema's voor het personeel en samen met de medevennoten voor de aankoop van de kledij. Sedert juni 2017 is hij werkzaam als recruiter bij ACCENT construct. Hij staat hier in voor het rekruteren van personen die op lange termijn werk zoeken in de bouwsector.

BIJLAGE 2

Bezoekschema

14 maart 2018

17:00–19:00	intern overleg visitatiecommissie
-------------	-----------------------------------

15 maart 2018

08:45	ontvangst visitatiecommissie
09:00–10:00	intern overleg + inkijken materiaal
10:00–10:30	opleidingsverantwoordelijken
10:30–10:45	pauze - overleg
10:45–11:30	studenten
11:30–11:45	pauze - overleg
11:45–12:30	lectoren
12:30–13:30	intern overleg + lunch
13:30–14:15	werkveldvertegenwoordigers en alumni
14:15–15:00	spreekuur + intern overleg
15:00–15:15	afsluitend gesprek opleidingsverantwoordelijken
15:15–15:30	pauze
15:30–16:30	rondleiding en eindberaad
16:30	mondelijke rapportering
